

Bogusław Breza

Informacja Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie

Acta Cassubiana 5, 351-357

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BOGUSŁAW BREZA

INFORMACJA MUZEUM PIŚMIENICTWA I MUZYKI KASZUBSKO-POMORSKIEJ W WEJHEROWIE

W czerwcu 2003 roku wejherowskie Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej rozesłało do kilkunastu instytucji naukowych informacje o dostępności zbiorów i innych możliwościach skorzystania z działalności instytucji. Odpowiadając na znaczne nią zainteresowanie i zaproszenie redakcji, pragniemy ją także – w nieco szerszej wersji – upowszechnić poprzez gościnne łamy „Acta Cassubiana”.

Jak na pewno wszyscy czytelnicy tego rocznika wiedzą, Muzeum dysponuje już w znacznej części odrestaurowanym tzw. Pałacem Przebendowskich w Wejherowie przy ul. Zamkowej 2a. Tutaj przeniesiono zbiory dawnego Działu Zbiorów Specjalnych, z którego zgodnie z nowym statutem wyodrębniono 4 oddzielne komórki organizacyjne, samodzielne działy rękopisów i starodruków, fotografii i dokumentów życia społecznego (zaproszenia, plakaty, afisze itp.), audiowizualnego oraz sztuki i pamiątek po pisarzach, działaczach kaszubsko-pomorskich. W ramach tego ostatniego działu również pracownia etnograficzna.

Wszystkie te jednostki organizacyjne posiadają zgodnie z ich nazwą odpowiednie zbiory. Co warto szczególnie podkreślić, są one stale opracowywane, zarówno bieżące nabytki, jak i pozostające dotychczas w zasobie muzealnym. Powiększają się przez to również katalogi ułatwiające dostęp do zbiorów potencjalnym użytkownikom.

Wśród opracowanych rękopisów w ostatnich miesiącach można tytułem przykładu wymienić otrzymane od doktora Jerzego Szewsa materiały dotyczące eksterminacji nauczycieli i tajnego nauczania w czasie okupacji na terenie Pomorza oraz opracowania Tadeusza Staniewskiego, długoletniego dyrektora wejherowskiego gimnazjum, archiwisty, związane z historią Wejherowa. Oddzielnie należy przywołać rękopisy, dokumenty kilkunastu współczesnych i byłych naukowców i twórców kaszubsko-pomorskich, m.in. Friedricha Lorentza, Fridhelma Hinzego, Stanisława Pestki, Mariana Selina, Jana Piepki, Jana Drzeżdżona, Zygmunta Narskiego i innych.

Zainteresowanie potencjalnego użytkownika mogą także wzbudzić niedawno opracowane fotografie. Do najstarszych należą związane z postacią księdza Gustawa Pobłockiego, w tym pochodzące z połowy XIX w. zdjęcie jego rodziców. O kilka-

dziesiąt lat młodsze są fotografie rodziny Władysława Pobłockiego, wejherowskiego prawnika, autora pozostającego w rękopisie tłumaczenia na język polski *Žëca i przigod Remusa* Aleksandra Majkowskiego. Miłośników dawnego Gdańska na pewno przyciągną XIX-wieczne zdjęcia architektury grodu nad Motławą, a historyków II wojny światowej – propagandowe zdjęcia z niemieckiej kampanii w Polsce we wrześniu 1939 r., w tym fotografia przedstawiająca wkroczenie Niemców do Rumi.

W dziale sztuki praktycznie zakończono opracowywanie kolekcji etnograficznej oraz liczące kilkaset eksponatów zbiory medalierskie i przystąpiono do pracy nad innymi materialnymi pamiątkami po twórcach i działaczach kaszubsko-pomorskich. Wśród nich można wymienić rysunki Franciszki Majkowskiej, szczególnie pochodzące z jej badań terenowych oraz grafiki ze spuścizny po Władysławie Kirsteinie.

Nie kontynuując dalej wyliczania, trzeba powiedzieć, że te i podobne rodzaje muzealia są dostępne dla każdego zainteresowanego w muzealnej czytelnicy, mieszczącej się właśnie w Pałacu.

Bardzo ważny dla wejherowskiego Muzeum dział, a więc i jego zbiory, znajduje się w drugim obiekcie, tj. w budynku przy ul. Wałowej 14a w Wejherowie. Jest to Dział Literatury i Prasy, w którym są gromadzone, opracowywane oraz upowszechniane książki oraz prasa od początków XIX w. po współczesność. Są to oczywiście eksponaty w różnoraki sposób związane tematycznie, dotyczące Kaszub oraz Pomorza. Często podnosi się, że jest to – chociaż niekompletny – najbardziej bogaty zbiór pomeraników. Należą do niego między innymi pierwodruki i kolejne wydania dzieł kaszubskojęzycznej literatury oraz obecnie ukazujące się czasopisma społeczno-kulturalne na Kaszubach. Również w tej siedzibie Muzeum dostępna jest muzealna czytelnica, z której mogą korzystać wszyscy zainteresowani.

Obie czytelnice są czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 15.00. Istnieje też możliwość, po wcześniejszym uprzedzeniu, skorzystania z nich w innych dniach i porach. Osobom przyjeżdżającym z daleka, bądź dłużej przeglądającym muzealne zbiory, Muzeum – za niewielką odpłatnością – udostępnią pokój gościnny w Pałacu.

Z uwagi jednak na jednoosobową obsadę poszczególnych działów oraz prace wewnątrzmuzealne warto zapowiedzieć planowaną wizytę. Dotyczy to szczególnie czytelnicy w Pałacu, do której w sezonie letnim dostęp jest ograniczony.

Muzeum odpowiada również na pisemne kwerendy oraz dopuszcza do kopiowania muzealiów. Ich zakres jest jednak uzależniony od czasu powstania, materiału oraz stanu zachowania danego eksponatu. Koszt odbitki kserograficznej wynosi 0,50 gr. za format A4, 1 zł – A3, a zeskanowania – 8 zł. W wyjątkowych przypadkach przepisy muzealne dopuszczają przenoszenie zabytków na zewnątrz Muzeum. Jest to możliwe w szczególności w celu dokonania zabiegów konserwatorskich oraz ich prezentacji na wystawach, pod warunkiem zapewnienia ich właściwego transportu i przechowywania.

Stale też są czynne czasowe ekspozycje muzealne, poświęcone szeroko pojętej kulturze i dziejom regionu. W roku 2003 odbędą się jeszcze 2 takie wystawy.

Pierwsza, której otwarcie nastąpi w pierwszej połowie listopada, będzie poświęcona wejherowskiemu Bractwu Kurkowemu, które w 2003 r. obchodzi jubileusz 10-lecia swojego reaktywowania. Prezentowane będą na niej zabytki dokumentujące ponad 160-letnią historię Bractwa, pochodzące z archiwów państwowych w Bydgoszczy i Gdańska, Książnicy Miejskiej w Toruniu, Muzeum Ziemi Puckiej, wejherowskiego Muzeum oraz szeregu osób prywatnych.

Druga, zatytułowana „Najstarsze zabytki piśmiennictwa kaszubskiego”, której otwarcie przewidziane jest na początek grudnia, będzie bodajże pierwszą w takim zakresie ekspozycją dokumentującą początki kaszubskojęzycznego piśmiennictwa, literatury. Udało się Muzeum na nią pozyskać w oryginale bądź w kopii bardzo ciekawe eksponaty, z szeregu krajowych i zagranicznych instytucji. Wśród nich są m.in. rękopisy często analizowane w literaturze bez podania miejsca ich obecnego przechowywania.

W sezonie letnim, od 1 maja do 15 października, wystawy są dostępne dla zwiedzających od wtorku do piątku od godz. 10.00 do 17.00, a w soboty i niedziele od godz. 12.00 do 16.00. W pozostałej części roku ekspozycje są czynne od wtorku do piątku w godz. od 8.00 do 15.00. Oczywiście istnieje możliwość indywidualnego ustalenia terminu zwiedzania.

Szczególnie dla dzieci i młodzieży szkolnej – po wcześniejszym uzgodnieniu terminu – Muzeum prowadzi lekcje i prelekcje o następujących tytułach:

- Zabytki Wejherowa – Pałac Przebendowskich, klasztor i kalwaria;
- Jakub Wejher – fundator wejherowskiej kalwarii – rys historyczny;
- Wejherowo w XVII i XVIII w. – ogólna charakterystyka epok baroku i oświecenia;
- *Życie i przygody Remusa* jako arcydzieło literatury kaszubskiej;
- Życie i twórczość Hieronima Derdowskiego;
- Stare zdjęcia i pocztówki w zbiorach Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie;
- Wejherowo od końca XIX w. do 1939 r. na starych fotografiach i pocztówkach;
- Dawne mapy i plany miast;
- Życie i twórczość Jana Rompskiego;
- Życie i twórczość Aleksandra Majkowskiego;
- Dzieje grodu Wejhera;
- Rok obrzędowy na Kaszubach;
- Sztuka ludowa Kaszub – ginące umiejętności (np. wyplatanie koszy);
- Historia i zbiory Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie;
- Motywy bajek, baśni i legend kaszubskich;
- Od deski do deski..., czyli jak drukowano w Wejherowie;
- Szanujmy książki;
- Historia prasy pomorskiej;

- Specyfika okupacji hitlerowskiej na Kaszubach i Pomorzu w latach 1939- 1945.

Na konkretne zapotrzebowanie bardziej wnikliwych użytkowników Muzeum przygotowuje również inne tematy lekcji i prelekcji, jak również wystaw okolicznościowych. Dotyczy to w szczególności spotkań z członkami kół i klubów studenckich, grupami działaczy Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego itp. Spotkania takie mogą na przykład być związane z prezentacją najciekawszych eksponatów Muzeum, życia i twórczości poszczególnych postaci i twórców kaszubskich, historii, kultury regionu. Tytułem przykładu można tutaj wymienić okolicznościową ekspozycję o Redzie (towarzyszącą spotkaniu przedstawicieli tego miasta z partnerami z niemieckiego Waldbron), przygotowywaną prelekcję i prezentację zbiorów dotyczących wybitnego marynisty M. Mokwy i jego związkom z Wejherowem, częste spotkania poświęcone A. Majkowskiemu i przechowywanej w Muzeum części jego spuścizny itp.

W Pałacu odbywają się też różnorodne spotkania kulturalne, promocje książek, koncerty, konkursy, konferencje, benefisy. Należy między innymi do nich corocznie organizowany Ogólnopolski Konkurs Prozatorski im. Jana Drzeżdżona oraz cykl koncertów „Spotkania z muzyką Kaszub”. Bieżąca informacja o tych wydarzeniach dostępna jest na stronach internetowych Muzeum.

Coraz częściej siedziba Muzeum, Pałac Przebendowskich jest wykorzystywana na różnorodne imprezy, spotkania kulturalne przygotowywane bądź współorganizowane także przez inne instytucje. Dobrze ukazuje to prezentowana w październiku 2003 r. wystawa „Rękodzieła twórców powiatu wejherowskiego”, zorganizowana przez uczestników szkolenia „Animator Turystyki Regionalnej”, prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie oraz druga edycja, organizowanego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie konkursu „Kaszëbszczë Dyktando”. Tutaj odbywają się też m.in. spotkania komisji kultury Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, uroczyste sesje rad miejskich i gminnych, posiedzenie członków jury Konkursu im. Mieczysława Stryjewskiego, którego organizatorami są instytucje i organizacje kulturalne z Lęborka. Muzeum jest otwarte (po uzgodnieniu szczegółów) na wiele innych inicjatyw obecnych i wielu innych przyszłych partnerów instytucji.

Odwiedzający siedzibę Muzeum mają też możliwość skorzystać z oferty sprzedaży książek kilku kaszubskich wydawców.

Zapraszamy więc do korzystania z oferty wejherowskiego Muzeum z nadzieją, że będą to wizyty owocne dla wszystkich zainteresowanych kulturą regionu.

Bogusław Breza

Dyrektor Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej
ul. Zamkowa 2a 84-200 Wejherowo tel/fax /058/672-29-56, tel. 672-25-66,
e-mail: sekretariat@muzeum.wejherowo.pl, www.muzeum-wejherowo.zk-p.pl

Drzeworyt S. Brzęczkowskiego (ze spuścizny F. Majkowskiej)

Rodzina ks. Gustawa Pobłockiego

Czytelnia na Wałowej